

Skik og brug i forbindelse med mundtlig eksamen

Læreplaner og vejledninger for dansk på henholdsvis stx og hf skitserer de overordnede rammer for mundtlig eksamen i dansk. Udover disse officielle dokumenter findes der på EMUen en artikel om mundtlig eksamen, der blandt andet forholder sig til udformningen af de enkelte spørgsmål. Artiklen kan læses her:

<http://www.emu.dk/gym/fag/da/uvm/Ny%20dokumeter/Dansk%20Noter%20-%20Mundtlig%20eksamen.doc>

Som supplement til ovenstående dokumenter har mange dansklærere efterlyst et dokument, der skitserer *skik og brug i forbindelse med mundtlig eksamen*. Nedenstående tekst præciserer generelle forhold i forbindelse med mundtlig eksamen i dansk og skitserer, hvordan henholdsvis eksaminator og censor ideelt set forventes at agere i forbindelse med mundtlig eksamen i dansk.

Afskaffelsen af pensumindberetninger har betydet, at det ikke længere kontrolleres fra centralt hold, hvorvidt en klasse har læst de teksttyper og arbejdet med det kernestof, som læreplanerne for dansk på stx og hf foreskriver. Det betyder, at flere censorer end før reformen har oplevet at støde på problemer, som har gjort det nødvendigt at gå i dialog med eksaminator om sådanne forhold. Censorer har imidlertid altid været forpligtet til at reagere i sådanne tilfælde, og det har altid været på baggrund af et fagligt skøn. Som censor må man spørge sig selv, hvor bagatelgrænsen ligger. Bør man som censor reagere, hvis en enkelt kanonforfatter ikke er læst? Det er næppe hensigtsmæssigt, at censorerne "går i meget små sko", men når det er sagt, er det vigtigt at understrege, at det er særdeles vigtigt, at det enkelte hold har modtaget en undervisning, der indfrier læreplanens faglige mål og belyser det skitserede kernestof i bredden og i dybden. Den skriftlige prøve i dansk på både stx og hf er efter reformen blevet mere danskfaglig, og det betyder blandt andet, at opgavekommissionerne kan stille opgaver, der forudsætter, at eleverne har modtaget undervisning i de faglige områder, som er obligatoriske i læreplanerne.

Nedenstående stikord er tænkt som en huskeliste, som henholdsvis eksaminatorer og censorer kan løbe igennem forud for et eksamensforløb.

Eksaminator

- **Sikrer, at undervisningsbeskrivelsen for det pågældende hold er fuldkommen.** Det vil sige, at det klart fremgår, hvilke tekster der er læst på et hold og med hvilket overordnet fokus. Elever og kursister kan kun stilles til regnskab for tekster og forløb, som er gengivet i undervisningsbeskrivelsen. Det er samtidig eksaminators ansvar, at dækningen af læreplanens kernestof let lader sig aflæse i undervisningsbeskrivelsen
- **Sikrer, at det fremgår, hvilke individuelle værker, eleverne på holdet har læst.** Man kan enten udarbejde en særskilt oversigt over disse værker, som fremsendes til censor sammen med eksamensspørgsmålene eller lade værkerne fremgå som forløb i undervisningsbeskrivelsen. På EMUen findes et dokument med svar på typiske spørgsmål i relation til de individuelle værker. Dokumentet kan hentes her: <http://www.emu.dk/gym/fag/da/uvm/Ny%20dokumeter/Individuelle%20varer.doc>

- **Fremsender eksamensspørgsmål til censor senest 5 hverdage før eksaminationen.** Det er hensigtsmæssigt, hvis eksaminator ved samme lejlighed gør opmærksom på, hvordan vedkommende kan træffes, hvis censor ønsker at drøfte dele af det fremsendte materiale.
- **Udarbejder eksamensspørgsmål, der**
 - lever op til kravet om tydeligt markeret udgangspunkt i ét stofområde
 - samlet set lever op til læreplanens vægtning mellem stofområderne
 - skelner eksplicit mellem læste og ulæste tekster
 - holder sig omfangsmæssigt inden for rammerne - max 8 normalsider (1300 bogstaver, jf. Bekendtgørelse om prøver og eksamen i de almene og studieforbereende ungdoms- og voksenuddannelser, bilag 2)
 - anvender tekster som er læsbare - det vil sige fri for understegninger og gerne suppleret med linje- eller stofetæller, hvis der er tale om lange tekster.

Censor

- Sætter sig ind i henholdsvis undervisningsbeskrivelse og eksamensspørgsmål
- Kontakter eksaminator, hvis:
 - Undervisningsbeskrivelsen tilsyneladende er mangelfuld i forhold til kravene i læreplanen (der kan være tale om en banal fejl, f.eks. m.h.t. webvisningen, som kan afklares med det samme)
 - Eksamensspørgsmålene afviger fra det forventede, fx i forbindelse med skæv vægtning mellem stofområderne, manglede instrukser i eksamensspørgsmålene, fravær af ukendt tekstmateriale i det enkelte spørgsmål, for lange tekster
 - Eksamensspørgsmålene virker for svære eller for lette i forhold til et danskfag på A-niveau
- Indberetter efter endt eksamen uregelmæssigheder til skolens ledelse (på eksaminators skole), jf., Bekendtgørelse om prøver og eksamen i de almene og studieforbereende ungdoms- og voksenuddannelser, § 28, stk. 4). Dette betyder, at eksamen afvikles under normale vilkår (og uden at det på nogen måde må gå ud over eksaminanderne), også hvis censorer forgæves har forsøgt at få eksaminator til at justere i eksamensspørgsmål, eller hvis censor er blevet opmærksom på, at undervisningen ikke har levet op til det forventede.